

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

DĖL KOMPENSACIJŲ IR DRAUDIMO IŠMOKŲ MOKĖJIMO DARBUOTOJAMS (MIRUS DARBUOTOJUI – JO ARTIMIESIEMS), TEIKIANTIEMS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGAS PACIENTAMS, SERGANTIEMS YPAČ PAVOJINGOMIS UŽKREČIAMOSIOMIS LIGOMIS, AR VYKDANTIEMS ARBA DALYVAUJANTIEMS VYKDANT EPIDEMIJŲ PROFILAKTIKOS PRIEMONES YPAČ PAVOJINGŲ UŽKREČIAMŲJŲ LIGŲ ŽIDINIUOSE, JIEMS MIRUS AR NETEKUS SVEIKATOS IR DARBINGUMO, TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO (TAP-20-602) (20-4111(2), VYRIAUSYBĖS 1991 M. GRUODŽIO 5 D. NUTARIMO NR. 530 „DĖL ASMENŲ DRAUDIMO VALSTYBĖS LĖŠOMIS IR KOMPENSACIJŲ MOKĖJIMO JUOS SUŽEIDUS ARBA JIEMS ŽUVUS RYŠIUM SU TARNYBA SĄLYGŲ“ PAKAITIMO (TAP-20-603) (20-4114(2) IR VYRIAUSYBĖS 2002 M. BALANDŽIO 5 D. NUTARIMO NR. 473 „DĖL ĮGALIOJIMŲ SUTEIKIMO ĮGYVENDINANT LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽMONIŲ UŽKREČIAMŲJŲ LIGŲ PROFILAKTIKOS IR KONTROLĖS ĮSTATYMĄ“ PAKAITIMO (TAP-20-604) (20-4113(2))

2020-04-21 Nr. NV-1117

Vilnius

Rengėjas: Sveikatos apsaugos ministerija (SAM).

Projektų tikslas – *nustatyti kompensacijų ir draudimo išmokų mokėjimo, mirus ar netekus sveikatos ir darbiningumo, mokėjimo tvarką darbuotojams, teikiantiems sveikatos priežiūros paslaugas pacientams, sergantiems ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis, ar dirbantiems ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų židiniuose.*

Esama situacija:

1. Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymas nustato, kad:

- darbuotojai tam laikui, kai teikia sveikatos priežiūros paslaugas ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis sergantiems pacientams ar vykdo arba dalyvauja vykdant epidemijų profilaktikos priemones ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų židiniuose, yra draudžiami darbiningumo netekimo atvejams valstybės biudžeto lėšomis suma, lygia jų paskutinių 3 mėn. darbo užmokesčio vidurkiui, padaugintam iš 12, bet ne mažesne kaip 24 MMA (14568 Eur) ir ne didesne kaip 48 MMA (29136 Eur) dydžių.

- darbuotojui mirus nuo ypač pavojingos užkrečiamosios ligos, kai apsikrėtimas susijęs su sveikatos priežiūros paslaugų teikimu ypač pavojinga užkrečiamąją liga sergančiam pacientui ar darbu ypač pavojingos užkrečiamosios ligos židinyje, mirusiojo artimiesiems (sutuoktiniui, nepilnamečiams vaikams ir įvairiems (besimokantiems iki 24 m.), tėvui (motinai) bei nedarbingiems mirusiojo išlaikomiems asmenims) mokama Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyto dydžio kompensacija.

- darbuotojui dėl apsikrėtimo ypač pavojinga užkrečiamąją liga nuo paciento ar dirbant ypač pavojingos užkrečiamosios ligos židinyje netekus dalies sveikatos ir darbiningumo, neatsižvelgiant į draudimo išmokas, išmokama nuo 1 iki 5 metų (nuo 12 iki 60 mėnesių) darbo užmokesčio dydžio kompensacija.

- pripažinimo draudžiamaisiais įvykiais atvejais, draudimo išmokų ir kompensacijų išmokų dydžius, atsižvelgiant į sveikatos ir darbiningumo netekimo laipsnį, ir jų išmokėjimo tvarką nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

2. Vyriausybės 2002 m. balandžio 5 d. nutarimu Nr. 473 SAM yra įgaliota parengti ir patvirtinti pripažinimo draudiminiais įvykiais atvejus, draudimo išmokų ir kompensacijų dydžius ir jų mokėjimo tvarką, tačiau atitinkami įsakymai nebuvo parengti.

3. Šiuo metu sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojams, teikiantiems sveikatos priežiūros paslaugas pacientams, sergantiems ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis, ar vykdančioms epidemijų profilaktikos priemones ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų židiniuose, galioja Asmenų draudimo valstybės lėšomis ir kompensacijų mokėjimo juos sužeidus arba jiems žuvus ryšium su tarnyba sąlygos (Vyriausybės 1991 m. gruodžio 5 d. nutarimas Nr. 530, kuris nuo 2020-07-01 netenka galios), tačiau tai nebeatitinka Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo nuostatų.

Asmuo apdraudžiamas suma, lygia jo darbo užmokesčiui, kuris mokamas draudžiamąjį įvykio mėnesį, padauginamam iš 12, bet ne didesne kaip 37,24 MMA (22 605 Eur). Jeigu profesinę veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nenustatytas kompensacijos dydis, išmokama 93,1 mėn. darbo užmokesčio dydžio kompensacija. Sužeistam ryšium su tarnyba apdraustajam išmokama nuo 9,31 iki 46,55 mėn. darbo užmokesčio dydžio kompensacija.

4. Pagal Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo nuostatas darbuotojai yra draudžiami darbdavio lėšomis, o įvykus draudžiamajam įvykiui iš „Sodoros“ biudžeto mokamos ligos dėl nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba profesinės ligos išmokos, netekto darbingumo vienkartinės kompensacijos, netekto darbingumo periodinės kompensacijos. Asmeniui mirus dėl draudžiamąjį įvykio, kiekvienam jo šeimos nariui įstatyme nustatyta tvarka išmokama vienkartinė draudimo išmoka.

Esme: Siūloma patvirtinti kompensacijų ir draudimo išmokų mokėjimo darbuotojams (mirus darbuotojui – jo artimiesiems), teikiantiems sveikatos priežiūros paslaugas pacientams, sergantiems ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis, ar dirbantiems ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų židiniuose, jiems mirus ar netekus sveikatos ir darbingumo, tvarką:

1. nustatyti kompesacijų dydžius:

- darbuotojui mirus – 70 jo darbo užmokesčių, to mėnesio, kurį įgijo teisę į kompensaciją (DU_1), suma (pvz. jei DU_1 1500 Eur, išmokama 105 000 Eur);
- darbuotojui netekus sveikatos ir darbingumo, – nuo 1 iki 5 metų (nuo 12 iki 60 mėn.) DU_1 dydžio suma, atsižvelgiant į netekto darbingumo lygį (pvz. jei DU_1 1500 Eur, *minimali* kompensacija (kai netekto darbingumo lygis 45 proc.) būtų 18 000 Eur, *maksimali* (kai netekto darbingumo lygis 100 proc.) – 90 000 Eur.

2. nustatyti vienkartinės draudimo išmokas, kurios būtų apskaičiuojamos procentais (nuo 28 iki 50 proc., priklausomai nuo netekto darbingumo lygio), nuo darbuotojo paskutinių 3 mėn. darbo užmokesčio vidurkio (DU_2) padauginto iš 12, bet ne mažiau kaip 24 MMA (14 568 Eur) ir ne daugiau kaip 48 MMA (29 136 Eur). Pvz., jei darbuotojo DU_2 1500 Eur, padauginus iš 12 būtų 18 000 Eur, tai netekus 100 proc. darbingumo draudimo išmoka sudarytų 9 000 Eur.

3. nustatyti, kad sprendimą mokėti (nemokėti) kompensaciją ir draudimo išmoką priimtų sveikatos apsaugos ministro įsakymu sudaryta komisija. Numatomi atvejai, kada atsisakoma mokėti kompensacijas ir draudimo išmokas, dokumentai reikalingi sprendimui priimti, išmokėjimo tvarka ir kt. Kompensacijas ir vienkartinės draudimo išmokas mokėtų Sveikatos apsaugos ministerija iš tam tikslui skirtų valstybės biudžeto asignavimų.

Be to, siūloma pripažinti netekusiais galios Vyriausybės 2002 m. balandžio 5 d. nutarimo Nr. 473 3 punktą (dėl įgaliojimų SAM suteikimo) bei Asmenų draudimo valstybės lėšomis ir kompensacijų mokėjimo juos sužeidus arba jiems žuvus ryšium su tarnyba sąlygų, patvirtintų Vyriausybės 1991 m. gruodžio 5 d. nutarimu Nr. 530, 1.16 papunktį (dėl šių sąlygų taikymo

sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojams, dirbantiems ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų židiniuose).

Nauda: Darbuotojai, teikiantys sveikatos priežiūros paslaugas, ar dirbantys ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų židiniuose, dėl apsikrėtimo netekę darbingumo gautų kompensacijas ir papildomas vienkartinės draudimo išmokas, o jų mirties atveju artimiesiems būtų išmokėta 70 darbo užmokesčių dydžio kompensacija.

Derinimas: Projektai su „Sodros“ valdyba ir Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba suderinti be pastabų, patikslinti pagal TM ir SADM pastabas ir pasiūlymus. Argumentai dėl FM ir SADM pastabų dėl kompensacijų ir draudimo išmokų dėl to paties įvykio mokėjimo pagal du įstatymus dubliavimosi pateikti derinimo pažymoje.

Atitiktis Vyriausybės programai: Projektas nesusijęs su Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimu.

Dalykinio vertinimo išvada: Siūlome projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime ir patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir pasiūlymus.

Atsižvelgiant į SADM ir FM pateiktas pastabas ir į tai, kad Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymas numato draudimo išmokų ir kompensacijų, mokamų iš „Sodros“ biudžeto mokėjimą, siūlytina tarpinstituciniame pasitarime aptarti, ar tikrai teisinga ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų likvidavimo atvejais dėl to paties draudžiamojo įvykio iš valstybės biudžeto mokėti kompensacijas ir vienkartinės draudimo išmokas, neatsižvelgiant į išmokas, priklausančias pagal Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymą. Svarstyтина, *ar siekiant sistematiškumo, nebūtų tikslinga numatyti analogiškų kompensacijų mirties ar sveikatos sutrikdymo atvejais dydžius, kaip jau yra numatyta kitiems pareigūnams* (tiek Vidaus tarnybos statutas, tiek Valstybės tarnybos ir kiti įstatymai nustato, kad pareigūno mirties, atliekant tarnybines pareigas, atveju šeimai išmokama 93,1 mėn. jo vidutinio darbo užmokesčio dydžio vienkartinė kompensacija, sumažinta priklausančios išmokėti Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatyme nustatytos vienkartinės socialinio draudimo išmokos apdraustajam mirus dydžiu).

Siūlytina išsamiau pagrįsti:

- kodėl pasirinktas būtent toks kompensacijos mirties atveju dydis (70 DU₁) (pagal dabar galiojančias Asmenų draudimo valstybės lėšomis ir kompensacijų mokėjimo juos sužeidus arba jiems žuvus ryšium su tarnyba sąlygas būtų mokama 93,1 mėn. darbo užmokesčio dydžio kompensacija) ir būtent toks netekto darbingumo lygio procentinis diferencijavimas (pvz. kiti įstatymai nustato skirstymą netekusiems darbingumo iki 40 proc., 45–55 proc., 60–70 proc. ir 75–100 proc.);
- kodėl pripažinimo draudiminiais įvykiais atvejus, draudimo išmokų ir kompensacijų dydžius ir jų mokėjimo tvarką siūloma tvirtinti Vyriausybės nutarimu, kai įgaliojimai patvirtinti tokią tvarką jau yra suteikti SAM, suderinus su SADM ir FM;
- kodėl kompensacijoms ir draudimo išmokoms apskaičiuoti taikomas skirtingas darbuotojo darbo užmokesčio dydžio skaičiavimo principas (draudimo išmokoms – paskutinių 3 mėn. DU₂ vidurkis, o kompensacijoms – einamojo mėnesio DU₁).

Svarstyтина, ar tvarkos apraše neturėtų būti numatytas terminas per kurį gavėjams turėtų būti išmokėtos kompensacijos ir draudimo išmokos (pareigūnų mirties atveju kompensacijos išmokamos per vienerius metus nuo mirties).

Socialinės politikos grupės patarėja

Aušra Gratulevičienė

tel. 8 706 61 803, el.p. ausra.gratuleviciene@lr.lt